

LULEÅ KOMMUN

Svedjeskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Förskoleklass och Grundskola år 1-3 samt Fritidshem

Läsår: 2014/2015

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleklass och Grundskola år 1-3 samt Fritidshem

Ansvariga för planen

Rektor Gunilla Lundström

Vår vision

Varje barn hittar något som hon/han är bra på och känner att hon/han lyckas.

Detta innebär att på Svedjeskolan finns de estetiska språken (talets, skriftens, formens, musikens, dansens, rörelsens, tecknens, teaterns...) som jämbördiga alternativ att uttrycka sig med i varje given skolsituation. På så sätt mångfaldigas möjligheten att lyckas.

Planen gäller från

2014-10-17

Planen gäller till

2015-10-16

Läsår

2014/2015

Elevernas delaktighet

Angelägna frågor har diskuterats i klassråden. Eleverna har jobbat aktivt med värdegrundsfrågor i den dagliga verksamheten. Skolans värdegrundsord ansvar, trygghet, gemenskap, respekt är synliga i skolmiljön. Kamratrådets innehåll har knutit an till skolans värdegrundsord.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Likabehandlingsplanens innehåll delges på föräldramöten. Den tas upp årligen i föräldrarådet. Den finns att tillgå på skolans hemsida.

Personalens delaktighet

Personal kartlägger nuläge och är delaktiga i analys. Personal implementerar innehållet i likabehandlingsplanen tillsammans med eleverna i den dagliga verksamheten.

Förankring av planen

Begrepp i likabehandlingsplanen konkretiseras tillsammans, på arbetslagsträffar, tillsammans med eleverna, på föräldramöten och föräldraråd. Planen finns att tillgå på skolans hemsida.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Utvärderingen av planen togs upp i ledningsgrupp med fackliga representanter (en gång per termin), på arbetslagsträffar efter läsårets slut, elevråd och föräldramöte. Individuell utvärdering har genomförts av lärare, förskollärare och fritidspedagoger.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Rektor, lärare, förskollärare, fritidspedagoger, elevassistenter, elever och vårdnadshavare. I viss utsträckning den lokala elevhälsan.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Angivna åtgärder (i punktform) i Svedjeskolans handlingsplan för likabehandling 2013/2014:

* göra en trygghetskartläggning varje år

Vi har genomfört enkäten "Trygg skola" under vårterminen 2014 i år 3. Skolans modell för kartläggning, "Trygghetshuset" har genomförts i år F-3 under höstterminen 2013. Dessa visar att det stora flertalet av skolans elever känner sig trygga på skolan. De brister vi ser är att "Trygghetshuset" inte har genomförts i alla klasser. Vi kan bli bättre på att analysera resultaten av genomförda enkäter på alla nivåer i verksamheten. Toaletter, omklädningsrum och matsal är fysiska områden där tryggheten för en del elever behöver stärkas.

* ge våra barn trygghet, därför finns vi i barnens närhet och ingriper vid konflikter

Vi har haft ett fungerande arbete kring hanteringen av kränkningar elever emellan. Den pedagog som uppmärksammar en kränkning/kränkande behandling ingriper. De pedagoger som arbetar närmast med eleverna arbetar sedan aktivt och samtalar med elever samt informerar föräldrar. Vi följer upp varje fall för att se att vi får en positiv utveckling. Vid behov involveras alltid rektor och lokala elevhälsan.

* måna om våra barns självförtroende, därför ingriper vi mot all diskriminering, kränkande ord och handlingar

All personal löser situationen direkt. Vid upprepningar av diskriminering, kränkningar går Trygghetsteamet in. Vårdnadshavare kontaktas alltid.

* visa hänsyn och respekt för varandra, därför arbetar vi med Svedjeskolans värdegrund

Skolans värdegrundsord ansvar, trygghet, gemenskap, respekt är synliga i skolmiljön. Angelägna värdegrundsfrågor har diskuterats i klassråden. Kamratrådets innehåll har knutit an till skolans värdegrundsord. Varje läsår startar vi med ett värdegrundstema och detta genomsyrar sedan hela läsårets arbete. Vi ser vinsten av att detta tema återkommer varje läsår för elevernas del under hela deras tid på Svedjeskolan. Alla personalgrupper är involverade i arbetet. Förskoleklassen arbetar också med skolans värdegrundsord i föräldragruppen. Eleverna jobbar även aktivt med värdegrundsfrågor i den dagliga verksamheten med de estetiska uttrycksformerna som grund. I detta arbete har Kulturskolan varit delaktig.

* ge barnen en god självinsikt, se och förstå sina egna handlingar och konsekvenserna av dessa, därför arbetar vi med sociala mål

Fsk använder "Clownen" som underlag vid utvecklingssamtal. Skolsköterskan har hälsosamtal med år 2. Luleå kommuns gemensamma trygghetsenkät genomförs i år 3. Sociala berättelser och seriesamtal är ett förekommande hjälpmedel vid konfliktutredningar.

* ge våra barn goda kunskaper och ökad förståelse om andra kulturer, därför arbetar vi mångkulturellt

Vi har under läsåret arbetat med flerspråkighet och ett interkulturellt förhållningssätt. Vi integrerar den kulturella mångfalden i det dagliga arbetet. Elever med annat modersmål och från andra kulturer får berätta om sitt ursprung och sitt liv. Föräldrar till dessa barn bjuds även in att berätta om sin kultur. Alla barn har tagit del av den nationella satsningen på den romska inkluderingen. Detta ökade kunskapen om de mänskliga rättigheterna och kunskapen om romer.

* behandla pojkar och flickor lika, därför arbetar vi medvetet med vårt förhållningssätt

En brist vi upptäckt är att vi inte har gjort någon kartläggning över hur vi arbetar med genus i vår verksamhet. Vidare ser vi att innehållet i våra åtgärder återfinns i flertalet av punkterna. Detta ingår i det värdegrundsarbete som finns i den dagliga verksamheten.

Årets plan ska utvärderas senast

2015-10-16

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Planen utvärderas utifrån skolans genomförda kartläggningar, åtgärder och aktiviteter. Detta sker kontinuerligt i den dagliga verksamheten, på arbetslagsträffar, på klassråd, på kamratråd, vid föräldrarådsmöten, i LARS-grupp (rektor+lärare däribland fackliga representanter) samt i den årliga kvalitetsredovisningen.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor Gunilla Lundström tillsammans med Trygghetsteamet och den lokala elevhälsan.

Främjande insatser

Namn

Främja likabehandling vid mobbning eller kränkande behandling

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

-Alla elever ska ha kännedom om skolans likabehandlingsplan mot diskriminering och kränkande behandling. Utvärdering genomförs med hjälp av enkätundersökningar.

-Enkäten "Trygghetshuset" genomförs i februari 2015 av pedagog/lärare tillsammans med elev i Fsk t o m år 3. Trygghetsteamet sammanställer enkäten.

-Luleå kommuns "Trygg skola"-enkät genomförs i år 3.

-En kortare enkät genomförs i Fsk t o m år 3 av Trygghetsteamet i maj 2015.

Insats

Skolans värdegrundsord **ansvar, trygghet, gemenskap, respekt** skall vara synliga i skolmiljön. Angelägna värdegrundsfrågor skall diskuteras i klassråden. Kamratrådets innehåll skall knyta an till skolans värdegrundsord.

Varje läsår startar vi med ett värdegrundstema där vi lyfter fram skolans värdegrundsord. Läsårstartens värdegrundsarbete genomsyrar sedan hela läsårets arbete med de estetiska uttrycksformerna som grund. Aktiviteter i samband med detta: Storsjung en gång i månaden F-3, Kultursamling en gång i veckan år F-3, Framtidskören en gång i veckan i F-klass.

Ansvarig

All pedagogisk personal

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Namn

Främja likabehandling oavsett kön eller sexuell läggning

Områden som berörs av insatsen

Kön, könsidentitet eller könsuttryck och sexuell läggning

Mål och uppföljning

-Eleverna ska ha kännedom om olika familjebilder.

-Alla pedagoger ska en samsyn gällande människors olika kön, könsidentitet och könsuttryck.

Insats

I år 3 är olika familjebilder ett innehåll som behandlas i undervisningen i ämnet Samhällskunskap. Alla pedagoger har ett medvetet förhållningssätt och lyfter begrepp så som flick- och pojkfärger, kläder etc. i samtal med eleverna. Begrepp i detta sammanhang gestaltas också genom drama, musik, bild, dans och litteratur.

För pedagogisk personal ska en fortbildningsdag hållas under vårterminen 2015 som berör ovanstående.

Ansvarig

Rektor tillsammans med Trygghetsteamet.

Datum när det ska vara klart

2015-10-16

Namn

Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Områden som berörs av insatsen

Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Ålder

Mål och uppföljning

-Alla elever bör lära sig respektera andra människors olikheter oavsett religion eller annan trosuppfattning samt etnisk eller kulturell tillhörighet.

Insats

Vi uppmärksammar fester och traditioner som är knutna till de stora världsreligionerna.

I de fall där vi känner till att det finns familjer som praktiserar en religion, konsulterar vi föräldrarna för att få råd om vilka fester och traditioner som är lämpliga att uppmärksamma.

Vi kommer också att presentera alternativa fester och seder utan anknytning till religion, exempelvis namngivningsfest istället för kristet dop.

Skolans storsjung, kultursamlingar, kulturkvällar med familjer är naturliga forum där alla barns olika språk samt etnisk och kulturell tillhörighet får utrymme.

Vi lyfter synliga och osynliga funktionsnedsättningar med eleverna där allas lika värde och behov tas upp.

Ansvarig

Alla pedagoger.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Trygghetshuset 1 gång/år.

Trygghetsenkäten åk 3

Kort enkät av Trygghetsteamet i maj 2015

OSIS anmälningar

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Alla elever fyller i enkät Trygghetshuset klassvis. Den är anonym med undantag för ifyllnad av "flicka" eller "pojke".

Eleverna blir delaktiga när resultaten redovisas. De ges möjlighet att uttrycka det som är bra samt mindre bra och ge förslag på åtgärder.

Trygghetsenkäten är gemensam för Luleå kommuns grundskolor åk 3. Eleverna fyller i den digitalt och sammanställs centralt.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Klassläraren sammanställer svaren och Trygghetsteamet gör en gemensam sammanställning för hela skolan.

Otrygga platser tas upp för diskussion i klasserna och i arbetslagen.

Återkoppling på Trygghetsenkäten återkopplas till pedagogisk personal och föräldrarådet.

Resultat och analys

Resultaten från enkäten Trygghetshuset tas upp klassvis och i kamratrådet år 1-3. Trygghetsenkäten och Trygghetshuset redovisas på föräldrarådet med en stående punkt "Läget på skolan".

Förebyggande åtgärder

Namn

Att motverka förekomsten av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling vid utevistelse

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Det ska inte förekomma diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling vid utevistelse.

Utvärdering och analys sker via OSIS-blankett och enkäten "Trygghetshuset".

Åtgärd

Alla rastvakter ska vara väl synliga för barnen genom att använda rastvaktsvästar. Beslut om rastvaktsvästar för vuxna är taget i kamratrådet.

Vi har ett tydligt rastvaktsschema.

Skolgemensamma regler finns för olika aktiviteter utomhus, så som exv. utebandy, king. Regler för King finns uppsatta vid varje entrédörr. Beslut om Kingregler är taget i kamratrådet.

På klassråd/fritidssamling diskuteras tryggheten under utevistelsen och förslag på åtgärder tas fram. Det som kommer upp vid dessa tillfällen tas också vidare till kamratrådet.

Motivera åtgärd

Av sammanställningen av enkäten "Trygghetshuset" framgår att ett flertal barn känt sig otrygga vid utevistelse.

Ansvarig

Information om rastvaktsväst vid utevistelse: rektor. Utformande av rastvaktsschema: alla pedagoger. Genomförande av klassråd/kamratråd: undervisande lärare/pedagoger.

Datum när det ska vara klart

Pågående åtgärder under hela läsåret.

Namn

Att motverka förekomsten av kränkande behandling i omklädningsrum

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Alla ska känna sig trygga i omklädningsrummet vid bad/ idrott.

Åtgärd

Skolan följer upp situationen i de klasser där vi sett att eleverna känt sig otrygga i omklädningsrummet. Vuxennärvaro i omklädningsrummet i alla grupper. Skolan lyfter och diskuterar regler och förhållningssätt kring omklädningsituationen i alla grupper tillsammans med eleverna.

Motivera åtgärd

Av sammanställningen av enkäten "Trygghetshuset" framgår att ett flertal barn känt sig otrygga vid vistelse i omklädningsrum.

Ansvarig

Undervisande lärare/pedagoger och elever.

Datum när det ska vara klart

Pågående åtgärd under hela läsåret.

Namn

Att motverka förekomsten av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Mål och uppföljning

Alla i skolan - elever, personal och föräldrar - ska känna till Svedjeskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Åtgärd

Ett skolgemensamt värdegrundsarbete startar upp varje hösttermin och avslutas med ett vänskapstema på storsjung. Värdegrundsarbetet genomsyrar sedan hela läsårets arbete.

Planen presenteras och konkretiseras för eleverna av undervisande lärare/pedagoger.

All personal är delaktig i planen för diskriminering och kränkande behandling genom det årliga arbetet, genomförande samt uppföljning av enkäter och analys av resultat.

Planen redovisas årligen på föräldramöte och i föräldrarådet och publiceras på skolans hemsida.

Motivera åtgärd

Åtgärderna är en del av skolans systematiska arbete för att förebygga diskriminering och kränkande behandling.

Ansvarig

Genomförande av planen: rektor. Värdegrundsarbete samt presentation av plan: Alla lärare/pedagoger.

Datum när det ska vara klart

Pågående åtgärder dels vid uppstart av läsåret men även fortlöpande.

Namn

Förebygga trygghet vid övergången från förskola till förskoleklass

Områden som berörs av åtgärden

Främja trygghet inför övergången till förskoleklassen.

Mål och uppföljning

De blivande förskoleklass eleverna ska få en tryggare start inför höstterminen 2015.

Åtgärd

Under vårterminen skriver eleverna i förskoleklass fadderbrev till blivande förskoleelever. Förskolan besöker skolan vid två tillfällen under våren och har gemensamma aktiviteter. Barnen får även prova på att äta i skolans matsal.

Motivera åtgärd

Vi vill att barnen från förskolan ska känna sig trygga vid miljöbytet till förskoleklass.

Ansvarig

Förskollärarna

Datum när det ska vara klart

Under vårterminen 2015

Rutiner för akuta situationer

Policy

Vår förhoppning är att vara en skola som präglas av starkt ledarskap, synlighet och höga förväntningar men samtidigt erbjuda en skolmiljö med stor acceptans där olikheter och originalitet välkomnas och drömmar kan frodas. På Svedjeskolan har vi därför nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling. Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling. Till den pedagogiska vardagen hör att ta hand om mindre dispyter mellan elever. Oftast kan sådant hanteras direkt och osämjan mellan eleverna försvinner utan att någon/några efteråt bär på känslan att vara kränkt. Ibland förekommer också värre incidenter, trakasserier eller våld. Bakom en incident kan exempelvis ligga en avsikt att nedvärdera någon eller att det pågår mobbing.

I Skolverkets Allmänna Råd beskrivs kränkande behandling som "ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet."

Det kan vara svårt att avgöra vad som är "vanliga vardagsdispyter" och vad som är kränkningar. Här måste all personal lita till sitt professionella omdöme. Alla måste också orka/våga gripa in och ställa obekväma frågor i klassrum och korridorer. När en i personalen bevittnar eller får kännedom om en situation där en elev utsätts för någon form av kränkning har personalen en skyldighet att ingripa så att kränkningen omedelbart upphör. Förutom att stoppa kränkningen ska denne också se till att den utsatte såväl som den eller de som utfört kränkningen tas om hand.

Skolledning, vårdnadshavare, Trygghetsteamet och mentor ska informeras skyndsamt.

Vid allvarigare händelser måste detta ske samma dag, om det överhuvudtaget är möjligt. Rektor utser sedan Svedjeskolans Trygghetsteam som ska utreda kränkningen och vidta åtgärder.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Rastvaktsschema för god uppsikt över alla platser där eleverna befinner sig på lektionsfri tid.

Åtgärder tas av den som fått kännedom om kränkande behandling/ diskriminering.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Ansvarig klasslärare eller en anställd som elev/ föräldrar har förtroende för som i sin tur kan bistå med att ärendet vidarebefordras till rektor och Trygghetsteamet.

Rektor och Trygghetsteamet tar sedan ansvar för att utreda situationen. Det går också bra för både elever och föräldrar att vända sig till rektor eller Trygghetsteamet direkt.

De personer som ingår i Svedjeskolans Trygghetsteam är Linda-Marie Hansson SvA lärare, Victoria Lindahl fritidspedagog och Moona Pontén förskollärare.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Skollagen 6 kap

Förbud mot kränkande behandling

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

När rektor fått kännedom om kränkning tillsätter rektor skyndsamt en utredning där Trygghetsteamet kopplas in och gör utredning. Vårdnadshavare kontaktas alltid.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Om en elev utsätts för någon form av kränkande handling av annan elev följer vi nedanstående plan:

Steg 1

Den person (pedagog, övrig personal, elev eller förälder) som upptäcker eller får kännedom om kränkningar eller mobbning skall genast informera de berörda elevernas klasslärare alternativt direkt till skolans Trygghetsteam. Om det är en akut situation med inslag av hot eller våld agerar all personal utifrån skolans krisplan.

Steg 2

Trygghetsteamet gör en bedömning av anmälan och tar antingen hand om ärendet eller lämnar det vidare till mentor, arbetslag, skolans elevhälsoteam eller skolläddning.

Steg 3

Vid en utredning utses minst två representanter från teamet som handlägger ärendet.

Trygghetsteamet gör en kartläggning av ärendet genom enskilda samtal med anmälare, klasslärare, utsatt elev samt förälder till denne. Eleven som utsatts för kränkning eller mobbning informeras om att skolan ser allvarligt på kränkande handlingar, att de är olagliga samt att Trygghetsteamet kommer att agera för att få detta att upphöra.

Vi bestämmer sedan tid för uppföljning, ca en vecka senare, men klargör även att eleven genast ska kontakta klasslärare alternativt representant från Trygghetsteamet om något händer innan dess.

Steg 4

Trygghetsteamet går vidare genom enskilda samtal med den/de som utfört kränkningen/mobbningen. Förklarar att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att beteendet genast ska upphöra. En överenskommelse upprättas för att det negativa beteendet ska brytas. En tid bestäms för uppföljning ca en vecka senare.

Vårdnadshavarna kontaktas.

Steg 5

Trygghetsteamet informerar den utsatte samt dennes föräldrar kring planen som upprättas för att bryta den uppkomna situationen.

Steg 6

Klasslärare samt övrig berörd personal informeras om att ha uppsikt över berörda elever.

Steg 7

Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 3 och 4.

Därefter kontaktas föräldrar till berörda parter för att delges information om hur ärendet utvecklats. Detta kan i vissa fall även ske i ett tidigare läge. Om kränkningarna ej upphört kan Trygghetsteamet kalla berörda föräldrar till möte. Eleverna hålls även fortsättningsvis under uppsikt.

Steg 8

När det negativa beteendet upphört hålls uppföljande samtal med utsatt elev samt dennes vårdnadshavare och ärendet avskrivs av Trygghetsteamet. Om kränkningarna ändå inte upphört under ärendets gång vidtas ytterligare åtgärder, exempelvis kontakt med andra myndigheter som socialtjänst eller polis.

Samtliga samtal under ärendets gång dokumenteras. Trygghetsteamet förbehåller sig även rätten, i enlighet med skolverkets utvärdering om metoder av mobbning (länk), att använda ovanstående handlingsplan med viss flexibilitet.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Skollagen 6 kap

Förbud mot kränkande behandling

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Skyldigheten att utreda om någon har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling träder in så snart någon i verksamheten fått kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för detta. Det krävs alltså inga bevis för att påbörja en utredning och det är den enskilda elevens uppfattning som skolan ska utgå ifrån.

Steg 1

Händelsen anmäls till klasslärare, lokala elevhälsoteamet, Trygghetsteamet eller annan vuxen på skolan som eleven har förtroende för.

Steg 2

Mottagaren av anmälan anmäler omedelbart händelsen till rektor som i sin tur anmäler händelsen till huvudmannen samt på därtill avsedd blankett.

Steg 3

Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.

Steg 4

Rektor ansvarar för att utredning sker eller efter samråd med huvudmannen som har det yttersta ansvaret att utredningen ligger på den nivån.

Separata utredningssamtal förs med samtliga berörda parter.

Samtalen dokumenteras.

Rektor eller huvudmannen ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas. Åtgärder som sätts in bör leda till långsiktiga lösningar. Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.

Åtgärderna dokumenteras.

Rektor eller huvudmannen följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare. Rektor eller huvudmannen träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och följer upp ärendet.

Om personalen så önskar kan en facklig representant närvara vid samtalen.

Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras.

Uppföljningen dokumenteras. Om åtgärderna är otillräckliga beslutar rektor eller huvudmannen om nya åtgärder.

Steg 5

Om rektor sköter utredningen ska rektor ha kontakt med sin chef /förvaltning under utredningstiden.

Steg 6

Huvudmannen avgör om ärendet ska anmälas till annan myndighet. Om rektor sköter utredningen ska samråd ske med närmaste chef eller huvudmannen.

Steg 7

Rektor beslutar eller huvudmannen, i samråd med Barn och utbildningsförvaltningens personalavdelning, om ev. disciplinära åtgärder i enlighet med AB. Facket bör då kopplas in. Varje ärende ska utredas och handläggas skyndsamt.

Steg 8

Om åtgärderna inte är tillräckliga kan elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen (www.skolinspektionen.se/BEO) eller Diskrimineringsombudsmannen(www.do.se)

Rutiner för uppföljning

Vidtagna åtgärder ska alltid följas upp inom tid som bedöms som rimlig. Ofta kan flera uppföljningar behövas. I svårare och/eller längre pågående ärenden ska rektor alltid fortlöpande hållas informerad. I sådana ärenden ska skolledare alltid delta och det ska ske enfördjupad analys och diskussion kring kommande och vidtagna åtgärder. Eventuellt bör ytterligare kompetens, exempelvis skolpsykolog, inkallas.

När ett ärendes åtgärder följts upp i tillräcklig utsträckning och det bedömts att kränkningarna upphört ska ärendet och dokumentationen överlämnas till rektor som kan besluta om att det ska avslutas. Rektor utser någon som ansvarar för att skriva slutrapport. Om någon elev får problem i sin skolsituation i samband med kränkningar så att han/hon bedöms ha behov av särskilt stöd, ska åtgärderna dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Även i det fall kränkningarna fortsätter trots insatta åtgärder, ska ärendet återvända till rektor. Denne beslutar då om nästa steg.

Rutiner för dokumentation

Kränkningar ska också alltid anmälas till Huvudmannen via en särskild blankett som rektor skriver under och sedan dokumenteras i kommunens OSIS system av den/den personal som sett händelsen eller Svedjeskolans Trygghetsteam. Rektor kontaktar även huvudmannen om händelsen.

Trygghetsteamet utreder händelser, utredning, åtgärder och uppföljning dessa ska dokumenteras av den/de som fått ärendet. Dokumentation ska föras fortlöpande vilken ska vara kortfattad men ändå självständigt beskriva händelse, utredning, åtgärder samt bedömningar som gjorts utifrån utredning och uppföljningar. All dokumentation kring ärendet förvaras hos rektor när det avslutats.

Ansvarsförhållande

Skollagen kap 66 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §.

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och

elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via MSN av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "*Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck*". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom sarskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "*Din pappa är jävla CP.*" [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "*ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!*" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta.[trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]